

Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen lausunto luonnoksesta sisäministeriön asetukseksi hyvinvointialueen seuranta- ja arviointivelvollisuudesta sekä aluehallintoviraston asiantuntija-arviosta

Tausta

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 13 §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialueen on seurattava järjestämisvastuullaan olevan pelastustoimen palvelujen saatavuutta. Hyvinvointialueen on verrattava tätä tietoa vastaavaan muita hyvinvointialueita koskevaan tietoon. Hyvinvointialueen on hyödynnettävä edellä mainittua tietoa järjestämisvastuullaan olevan pelastustoimen tietojohtamisessa toiminnan, tuotannon ja talouden ohjauksen, johtamisen, kehittämisen ja päätöksenteon tukena.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 13 §:n 2 momentin mukaan hyvinvointialueen on laadittava vuosittain selvitys pelastustoimen palvelujen toteutumisesta ja talouden tilasta alueellaan. Selvityksessä on kuvattava ja arvioitava, miten pelastustoimen valtakunnalliset tavoitteet, sekä mahdolliset sisäministeriön antamat toimenpidesuosituksot on otettu huomioon hyvinvointialueella. Lisäksi selvitykseen on sisällytettävä hyvinvointialueen alustava esitys 11 §:ssä tarkoitettuksi investointisuunnitelman pelastustoimea koskevaksi osaksi. Selvitys tulee toimittaa sisäministeriölle ja asianomaiselle aluehallintovirastolle.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 13 §:n 3 momentin mukaan sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettun seurannan vähimmäistietosisällöstä, 2 momentissa tarkoitettuun selvitykseen tulevista tiedoista sekä ajankohdasta, jolloin selvitys on toimitettava sisäministeriölle ja aluehallintovirastolle. Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 14 §:n 1 momentin mukaan aluehallintovirasto valmistelee alueellaan pelastustoimen palvelutason ja rahoituksen tason riittävyyden arvioimiseksi hyvinvointialueittain vuosittain asiantuntija-arvion. Asiantuntija-arvioissa tarkastellaan ja arvioidaan pelastustoimen palvelutasoa tehtäväkohtaisesti, pelastustoimen palvelujen tarvetta, saatavuuden sekä laadun toteutunutta ja arvioitua tulevaa kehitystä, investointien tarvetta ja vaikutuksia. Asiantuntija-arviot toimitetaan sisäministeriölle ja julkaistaan julkisessa tietoverkossa.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 14 §:n 3 momentin mukaan sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tiedoista, joiden tulee sisältyä 1 momentissa tarkoitettuihin aluehallintovirastojen asiantuntija-arvioihin sekä ajankohdasta, jolloin ne on toimitettava sisäministeriölle.

Tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Asetuksen tavoitteena on yhdenmukaistaa hyvinvointialueiden seurannan ja selvityksien sisältöä sekä aluehallintovirastojen asiantuntija-arvioiden sisältöä.

Asetuksessa annettaisiin tarkemmat määräykset hyvinvointialueiden seurannan vähimmäistietosisällöstä, hyvinvointialueiden selvityksiin tulevista tiedoista sekä ajankohdasta, jolloin selvitys on toimitettava sisäministeriölle ja aluehallintovirastolle. Asetuksessa annettaisiin lisäksi tarkemmat määräykset tiedoista, joiden tulee sisältyä aluehallintovirastojen asiantuntija-arvioihin sekä ajankohdasta, jolloin ne on toimitettava sisäministeriölle.

Asetusluonnoksen valmistelu

Asetusluonnos on valmisteltu virkatyönä sisäministeriössä.

Lausuntopyyntö

Sisäministeriö pyytää jakelussa mainituilta lausuntoa liitteenä olevasta luonnoksesta sisäministeriön asetukseksi hyvinvointialueen seuranta- ja arviointivelvollisuudesta sekä aluehallintoviraston asiantuntija-arviosta. Myös muiden tahojen asiassa antamat lausunnot otetaan huomioon. Lausunnot pyydetään toimittamaan **viimeistään 25.11.2022**, ensisijaisesti sähköisesti jatkokäsittelyssä word tai rtf muodossa osoitteeseen: kirjaamo.sm@govsec.fi ja tiedoksi nina.vienonen@govsec.fi. Lausuntoon tulee merkitä viitteeksi hanketunnus VN/6188/2021. Lausuntoa ei tarvitse lähettää paperiversiona postitse.

Annetut lausunnot ovat julkisia.

Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen lausunto

Etelä-Karjalan pelastuslaitos lausuu lausuntoesitystä koskien seuraavasti:

2 §, Pelastustoimen palveluiden saatavuus:

Lausuntoesityksessä todetaan, että hyvinvointialueen tulee seurata onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien pelastustoimen palveluiden saatavuutta ja niihin varautumista, verrata tätä tietoa palveluiden tarpeeseen ja vastaavaan muita hyvinvointialueita koskevaan tietoon sekä laadittava vuosittain näitä palveluita koskeva selvitys. Etelä-Karjalan pelastuslaitos näkee tärkeänä, että lausuntoesityksessä esiin tuodut arvioimisen sekä vertailun perusteet avataan konkreettisesti auki, jotta syntyy johdonmukainen käsitys arviointia tuottavasta ja vertailuperusteita muodostavasta tiedosta ja näiden johtamisesta arviointiin ja vuosittain laadittavaan selvitykseen hyvinvointialueella.

3 §, Pelastustoimen palveluiden laatu

Vastaavasti kuin 2 §:n kohdalla on todettu, Etelä-Karjalan pelastuslaitos näkee tärkeänä, että laadun arvioimisen perusteena toimivat mittarit sekä vertailuperusteet avataan konkreettisesti, jotta niistä muodostuu yhdenmukainen käsitys, kuinka laatua arvioidaan ja kuinka siitä laaditaan vuosittainen selvitys.

4 §, Pelastustoimen palveluiden vaikuttavuus

Pykälää 5§ Etelä-Karjalan pelastuslaitos toteaa vaikuttavuuden arvioinnin olevan tärkeä ja keskeinen osa-alue. Vaikuttavuuden arvioinnin kolme pääluokkaa muodostavat ehyen ja johdonmukaisen kokonaisuuden, mutta niitä koskevat valtakunnalliset tavoitteet on

avattava johdonmukaisesti, jotta muodostuu yhdenmukaisen käsitys arvioinnin toteutuksesta. Lisäksi vaikuttavuus rakentuu saatavuudesta ja laadusta eli pykälien 2 ja 3 arviointisisältöä on kyettävä kytkemään vaikuttavuustiedon keräämiseen. Lisäksi omavalvonta-arvioinnin sekä palvelutasopäätösseurannan kautta muodostuva arviointitieto täytyy kyetä synkronoimaan vaikuttavuutta koskevan tiedon kokoamiseen ja arviointiprosessiin, jotta vältetään turhalta päällekkäiseltä työltä. Kokonaisuutena Etelä-Karjalan pelastuslaitos toteaa palveluiden saatavuuden, laadun ja vaikuttavuuden arvioinnin olevan merkittäviä arvioinnin osa-alueita niin palveluita käyttävien asiakkaiden kuin palveluita tuottavien osalta. Tätä vastaavasti näitä kolmea osa-aluetta koskevalla arviointitiedolla tulee olemaan suuri palveluiden tuottamista ja kehittämistä ohjaava vaikutus.

5 § Pelastustoimen palveluiden kustannukset

Pelastustoimen palveluiden kustannuksia koskevan seurantatiedon osalta Etelä-Karjalan pelastuslaitos näkee listassa esitettyjen arviointiluokkien muodostavan kattavan kokonaisuuden kustannustiedon keräämiseksi. Etelä-Karjalan pelastuslaitos painottaa, että vertailtaessa kustannuksia muiden hyvinvointialueiden tietoon on kyettävä huomioimaan alueen ominaispiirteistä (Etelä-Karjalassa erityisesti laajan Vuoksen vesistö-alueen pirstaloima maakunta, runsaat harva-alueet, Venäjän vastainen raja, jatkossa NATO-raja jne) muodostuva vaikutus pelastustoimen palveluiden kustannuksiin. Maantiedettä ei voi muuttaa ja lakisääteiset tehtävät on kyettävä tuottamaan. Maantieteen muodostama haaste näkyy Etelä-Karjalassa konkreettisesti esimerkiksi siten että 1-luokan riskiruudut ovat sijoittuneet Lappeenrannan alueella siten, ettei niitä kyetä tavoittamaan yhdeltä paloasemalta. Talouden tilan seuranta on aloittavilla hyvinvointialueilla merkittävässä roolissa, jotta yleiskatteellinen rahoitus saadaan riittämään pelastustoimen palveluiden tuottamiseen. Hyvinvointialueiden aloittaessa alijäämäisellä budjetilla rahoituksen riittävyyden oikea-aikainen arviointi ja tiedon perusteella johdettavat toimenpiteet ovat kriittisiä, jotta rahoituksen riittävyys lakisääteisten tehtävien hoitamiseen kyetään varmistamaan.

6 § Pelastustoimen palveluiden tuottavuus

Pelastustoimen palveluiden tuottavuuden arvioinnin perustana tulevat esityksessä toimimaan

- 1) pelastustoimen tuottavuuden ja kustannusvaikuttavuuden lisäämiselle asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden toteutuminen;
- 2) sisäministeriön kustannusvaikuttavuutta koskevien toimenpidesuosituksen toteutuminen hyvinvointialueella
- 3) toteutetut tuottavuutta parantavat toimenpiteet ja investoinnit sekä tuottavuuden kehittämismahdollisuudet.

Etelä-Karjalan pelastuslaitos näkee tärkeänä, että esitetyt arviointiperusteet avataan konkreettisesti, jotta niistä muodostuu yhdenmukainen käsitys palveluiden tuottamisen arviointiin ja vuosittaisen selvityksen laadintaan.

Etelä-Karjalan pelastuslaitos

pelastusjohtaja Jani Kareinen, Etelä-Karjalan hyvinvointialue

vs. pelastusjohtaja Jani Kanerva

kehittämispäällikkö Heidi Huuskonen

